

PLATFORM ARBEIDSMARKTAGENDA CULTURELE EN CREATIEVE TOEKOMST

Aan de Voorzitter en de leden van de
Tweede Kamer Commissie voor Onderwijs Cultuur en Wetenschappen

Per email verzonden aan cie.ocw@tweedekamer.nl

BETREFT Voortgang Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector

AMSTERDAM 11 november 2019 **E-MAIL** info@arbeidsmarktagenda.cc
ONS KENMERK RUA/0165

Beste Voorzitter en leden van de Tweede Kamer Commissie OCW

Op maandag 18 november 2019 bespreekt u de cultuurbegroting 2020 en zult u, hopen wij, ook aandacht hebben voor de voortgang van de Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector en het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst. Ik geef u daarom graag vanuit de huidige Regiegroep en Platform een overzicht van de inhoudelijke thema's die spelen. Ook informeer ik u kort over de organisatie van het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst (*het Platform*).

Inhoud van deze brief:

- Het voorafgaande kort samengevat en de vier thema's
- Thema Verdienvermogen: auteursrecht, stimuleren opdrachtgeverschap, marktstimulering, stimuleren privaat geld
- Thema Afspraken: versterking HRM en steviger positie zzp'ers, honoraria en tarieven, inzet vrijwilligers, Fair Practice Code en Checklist Fair Practice
- Thema Duurzame inzetbaarheid: Permanente Professionele Ontwikkeling (PPO) en pilots
- Thema Sociale dialoog: het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst

De Arbeidsmarktagenda is veelomvattend. De thema's en de agendapunten staan niet op zichzelf, maar veel hangt met elkaar samen. We zijn daarom op veel punten tegelijk aan het werk. Vaak is de sector zelf als eerste aan zet, soms is realisatie sterk afhankelijk van overheidsbeleid.

Korte samenvatting van het voorafgaande

Na de analyse en het advies van de SER en de Raad voor Cultuur¹ kwam de Arbeidsmarktagenda voor de culturele en creatieve sector tot stand. Met de hulp van aanjagers hebben we gezorgd dat in elk van die agendapunten zoveel mogelijk beweging kwam. De minister van OCW stelde hier in 2018 geld voor beschikbaar, beheerd door een afzonderlijke stichting SMACC. Kunsten'92 heeft in deze fase zowel de Regiegroep Arbeidsmarktagenda als deze stichting als penvoerder ondersteund. De arbeidsmarktconferentie² in TivoliVredenburg in januari 2019 was een eerste moment van opleveren, verantwoording afleggen en sectorbreed communiceren over het vervolg. Een paar honderd vertegenwoordigers van instellingen en organisaties en

¹ Advies Passie Gewaardeerd april 2017 <https://www.ser.nl/nl/publicaties/passie-gewaardeerd>

² Zie <https://smacc.nl/minister-van-engelshoven-toon-eeenheid-dan-maken-we-de-sector-sterker/>

ook zelfstandige creatieven woonden de conferentie actief bij. Ook de minister was hierbij aanwezig. Na de conferentie heeft de Regiegroep de verdere voortgang ter hand genomen.

Vier thema's

Conform het advies van de SER en de RvC hanteren we vier thema's die de vele agendapunten clusteren:

- Vergroten van het verdienvermogen
- Afspraken
- Professionele ontwikkeling en duurzame inzetbaarheid
- Versterken van de sociale dialoog (eenheid en samenwerking)

Thema Verdienvermogen vergroten: Auteursrecht

Voor de sector zijn auteursrechten een belangrijke, maar in de praktijk vaak ingewikkelde bron van inkomsten.

Op 11 oktober 2019 heeft het Platform Makers in Nieuwspoor, als uitvoerder van ons agendapunt Auteursrecht, een publicatie en twee filmpjes gepresenteerd ter promotie voor het bewust omgaan met auteursrecht³. Behalve de principiële kwestie van intellectueel eigendom is er ook een materiële: het draagt bij aan een rendabele beroepspraktijk als je de rechten op je creatieve bijdragen te gelde kunt maken. Daarom is dit voor de arbeidsmarkt een belangrijk onderwerp.

De Federatie Auteursrechtbelangen start nu samen met de Stichting Brein twee nieuwe promotieplannen om consumenten bewust te maken van de betekenis van intellectueel eigendom.

In het kader van de Arbeidsmarktagenda blijven we - binnen een 'Kenniskamer'- met ervaringsdeskundigen dit onderwerp aanpakken. Op de agenda staat onder andere geldstromenonderzoek in het kader van intellectueel eigendom, evaluatie van de Auteurscontractenwet, individuele inning en repartitie, evenals discussie over een andere benadering van intellectueel eigendom vanuit de 'creative commons' gedachte.

- **Vergroting van de inkomsten uit auteursrechten vereist blijvende alertheid van de Minister van Justitie en van de Minister van OCW.**

Thema Verdienvermogen vergroten: Stimuleren opdrachtgeverschap

Met het programma "IDOLS*" laten we zien hoe opdrachtgevers de sector effectief in kunnen zetten bij maatschappelijke interventies.

De Federatie Creatieve Industrie heeft als aanjager het initiatief genomen tot IDOLS* (Increasing Demand by Offering LearningS).⁴ Dit initiatief dat OCW financieel mogelijk heeft gemaakt is bedoeld om de markt voor de creatieve en culturele sector te vergroten. Het stimuleert en professionaliseert opdrachtgeverschap rond grote maatschappelijke uitdagingen. Opdrachtgevers en opdrachtnemers krijgen coaching bij het ontwikkelen en uitvoeren van de opdracht. Onderwerpen van de uitgezette opdrachten zijn onder meer: seksuele uitbuiting van minderjarigen, sociale participatie met een verstandelijke beperking en het voorkomen van schulden bij jongeren. IDOLS* presenteerde zich tijdens de Dutch design week 2019. Resultaten worden in 2020 verwacht. De evaluatie van dit programma zal opleveren wat de leerpunten zijn voor professioneel opdrachtgeverschap en opdrachtnemerschap.

- **Met het programma "IDOLS*" laten we zien hoe de sector met maatschappelijke interventies op een breed terrein aan de samenleving kan bijdragen. Wij verwachten dat met name overheden en semi-overheden hun inzet als opdrachtgever aan de sector zullen vergroten.**

³ Zie <http://www.platformmakers.nl/animatie-films-de-waarde-van-het-auteursrecht/>

⁴ Zie <https://projectidols.nl/>

Thema Verdienvermogen vergroten: Marktstimulering

Het Platform onderzoekt hoe we de taart voor de culturele en creatieve sector kunnen vergroten als de sector zelf meer eigenaar wordt van de data van consumenten/gebruikers.

Binnen het thema verdienen is het stimuleren van de markt een belangrijk aandachtspunt. Data kunnen een grote stimulans zijn voor economische ontwikkelingen, maar de onderwerpen 'data' en 'data-ontsluiting' zijn in de cultuursector nog niet sterk ontwikkeld. Het Cultureel Jongeren Paspoort (CJP) is als aanjager van het agendapunt Marktstimulering opgetreden. Dat heeft een essay over dit onderwerp opgeleverd. Een vervolproject naar de kansen en belemmeringen bij het delen van data is inmiddels opgestart.

- **De minister heeft aangekondigd samenwerking op het terrein van digitale informatie te willen stimuleren. Daarin werken we uiteraard graag samen en nemen we zo mogelijk ook het voortouw.**

Thema Verdienvermogen vergroten: Stimuleren Privaat geld

In Nederland zijn private bijdragen aan cultuur te weinig gangbare praktijk. Sector en overheid hebben hier een uitdaging die nu serieus wordt opgepakt.

Op voorstel van het Voordekunst⁵ (platform voor crowdfunding) zorgt het Platform voor onderzoek naar instrumentarium dat het geven van privaat geld optimaal kan stimuleren.

Thema Afspraken: Versterking HRM en steviger positie zzp'ers

De sector werkt tegelijkertijd aan het stroomlijnen van collectieve afspraken en aan de professionalisering van HRM-beleid.

Er is inmiddels een overzicht beschikbaar van alle cao's die in de sector van kracht zijn, met aandacht voor de wijze waarop afspraken zijn gemaakt rond zelfstandigen, flexibele arbeid en stagiairs. Dit overzicht kan een belangrijk bestanddeel worden in het digitale HRM informatieloket dat we nu ontwikkelen (Digitaal Platform Arbeidsvoorwaarden).

De betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties onderzoeken hoe de ongewenste verschillen tussen zelfstandigen en mensen in loondienst in de sector kunnen worden verkleind. Met één van de pensioenfondsen werken wij de mogelijkheid uit van een pensioen voor zzp'ers. Hiervoor is aanpassing nodig in de wet- en regelgeving. Wij hebben de minister van SZW hierover geïnformeerd.

- **We hopen dat het Kabinet zich gaat inspannen om de pensioenregels aan te passen.**

Separaat zenden wij u vandaag in cc. onze brief aan de Minister van OCW waarin wij het Kabinet aandacht vragen voor een stapeling van maatregelen die de positie van zelfstandigen in onze sector raken. Juist die stapeling kan onbedoeld een desastreus effect hebben.

---

⁵ <https://www.voordekunst.nl/>

Thema Afspraken: Honoraria en tarieven

Vanuit de Arbeidsmarktagenda werken we toe naar haalbare en eerlijke afspraken en richtlijnen.

Er is nu een rapport⁶ dat per subsector een goed overzicht biedt van richtlijnen voor de honoraria van de zelfstandig werkenden in de cultuur- en creatieve sector. Dit biedt een basis om de gesignaleerde leemtes op te vullen en om stappen te zetten die van richtlijnen naar harde afspraken gaan. Werkenden in de sector vragen hierom. De actieve inzet van het Platform Freelance Musici is er een signaal van. Het Platform Freelance Musici krijgt sinds kort facilitaire steun van de Kunstenbond.

Met de Autoriteit Consument en Markt (ACM) is ons Platform in gesprek over het verruimen van collectieve tariefafspraken⁷. De minister van OCW verkent welke mogelijkheden moeten worden gestimuleerd of vergroot. De minister heeft ook middelen gereserveerd om de totstandkoming van nieuwe richtlijnen te stimuleren. We refereren hier ook aan de aangenomen motie Asscher en Ellemeest.

- **Politieke steun voor het maken van collectieve afspraken blijven we natuurlijk hard nodig hebben.**

Thema Afspraken: Inzet van vrijwilligers

We beschikken nu over rapportages op grond waarvan we het gesprek in de sector gaan voeren en tot afspraken hopen te komen met betrekking tot de inzet van vrijwilligers.

De inzet van vrijwilligers in de sector, met name in het gesubsidieerde deel, is vooral een groot goed met een maatschappelijk belang. Maar het knaagt aan de arbeidsmarkt als het tot verdringing leidt. Crisis en bezuinigingen hebben dat aangewakkerd. De Boekmanstichting heeft op ons verzoek de situatie in kaart gebracht en de Vereniging Nederlandse Poppodia en -Festivals (VNPF) heeft als aanjager een inventarisatie laten opstellen van vrijwilligerscontracten die je in de sector kunt aantreffen.⁸

Thema Afspraken: Fair Practice Code.

Fair Practice is het onderdeel van de Arbeidsmarktagenda dat tot dusverre de meeste aandacht heeft gekregen en dat ook verdient.

Kunsten'92 is de aanjager van dit onderwerp. Het begon met Code Fair Practice.⁹ De werkgroep Fair Practice heeft een scan ontwikkeld¹⁰. Er worden trainingen aangeboden¹¹. Kunsten'92 heeft bovendien onderzoek laten doen naar financiële consequenties als in de (rijks)gesubsidieerde sector de Fair Practice Code consequent wordt gehanteerd¹². U heeft dat rapport ontvangen. Ook gemeenten en provincies spreken zich voor de code uit, maar laten helaas een financiële vertaling veelal nog achterwege.

⁶ Verkenning Honorariumrichtlijnen (Henk Vinken/FPK februari 2019) <https://smacc.nl/eerste-verkenning-honorariumrichtlijnen-afgerond/>

⁷ Brief 20-09-2019 aan de ACM nav het consultatiedocument Leidraad Tariefafspraken zzp'ers <https://smacc.nl/zzpers-mogen-minimumtarief-afspraken/>

⁸ Onderzoek Boekmanstichting (Er is Altijd iets te doen juni 2019) en modelovereenkomsten <https://www.vnpf.nl/nieuws/onderzoek-boekmanstichting-naar-verdringing-door-vrijwilligers>

⁹ Zie <https://fairpracticecode.nl/nl>

¹⁰ Zie <https://www.fairpracticecode.nl/nl/quickscan>

¹¹ Zie bijv. <https://fondspodiumkunsten.nl/nl/actueel/nieuws/bijeenkomsten-over-fair-pay-in-de-podiumkunsten/>

¹² Rapport SiRM Op weg naar het nieuwe normaal (mei 2019) zie <https://smacc.nl/uitvoering-fair-practice-code-vergt-minimaal-e-24-mln/>

Met het oog op de advisering over de subsidieaanvragen voor de komende cultuurnota periode hebben we vanuit de Regiegroep een Checklist Fair Practice opgesteld als handreiking aan de Raad voor Cultuur, de rijksfondsen en lokale adviesraden: Waar op te letten bij de beoordeling van de instellingsplannen als het gaat om de fair practice?¹³ Daar hoort ook een referentielijst bij van bestaande wettelijke regelingen, cao-afspraken en richtlijnen per subsector. We werken nog aan een rekentool die hulpmiddel kan zijn voor instellingen als ze een begroting opstellen. Al met al staat het onderwerp stevig op het menu, maar zijn we nog slechts aan het begin van realisatie.

- **We dringen er sterk op aan dat de overheden geen subsidiekaders vaststellen vanuit een onrealistische, en dus oneerlijke verwachting van inkomsten en arbeidskosten.**
- **Vanwege de transitie naar betere arbeidsverhoudingen, en om niet nogmaals op de sector te bezuinigen moeten overheden meer boter bij de vis doen opdat de Fair Practice Code niet als een boemerang gaat werken.**
- **En wij herinneren u nog graag aan de uitspraak die u als Kamer heeft gedaan over onderzoek naar de financiële consequenties van fair practice beleid. (Motie Asscher, Ellemeet, Belhaj)**

Thema Duurzame inzetbaarheid: Plan voor permanente professionele ontwikkeling

We bespreken momenteel met de meest betrokkenen het plan van aanpak voor een structurele voorziening voor Permanente Professionele Ontwikkeling (PPO).

De doelstelling van het programma PPO is om leren en ontwikkelen als een vanzelfsprekend onderdeel van het werk te maken voor alle werkenden in de culturele en creatieve sector.

De noodzaak van een stevige nieuwe impuls in de culturele en creatieve sector is onmiskenbaar. Immers:

- de prioriteit binnen de sector ligt nu eenmaal bij het primaire proces;
- er is weinig tijd en geld beschikbaar voor scholing; en
- het bewustzijn dat permanent blijven leren belangrijk is voor je positie op arbeidsmarkt is niet groot.

Hier staat tegenover dat digitale, technische, artistieke en maatschappelijke ontwikkelingen het noodzakelijk maken professioneel alert te blijven.

In de uitvoering van het programma leggen we een structurele relatie tussen de voorziening PPO, de afspraken in het kader van het Sociaal Arrangement en de positionering van het Platform.

De minister heeft gezegd hier in te willen investeren en vraagt om een degelijk en verantwoord plan. We maken hiertoe zo goed mogelijk gebruik van ervaringen uit het verleden. Ook betrekken we bestaande initiatieven bij de planontwikkeling: aanbieders zoals Leiderschap in Cultuur (LinC), de Academie voor Cultuurmanagement, Braenworks, de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO), Cultuur+Ondernemen en voorzieningen zoals de Culture Academy Nijmegen en het Omscholingsfonds dansers. Het Platform dient begin 2020 een subsidieverzoek in.

- **We ontwikkelen leernetwerken en gaan uit van eigen verantwoordelijkheid en een realistische blik op cultuurverandering in de sector. Dit zal zich in de praktijk vertalen naar matching eigen bijdragen en overheidsfinanciering over een langere periode (in tegenstelling tot een kortlopende projectbijdrage).**

---

¹³ Zie <https://smacc.nl/checklist-om-subsidieaanvraag-af-te-stemmen-op-fair-practice-code/>

Thema Sociale dialoog: Het Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst

Het Platform richt zich op het bereiken van concrete resultaten en het stimuleren van eensgezind geluid uit de sector over arbeidsmarktzaken.

Zoals het werk aan de Arbeidsmarktagenda in de afgelopen paar jaar heeft laten zien is er sprake van een groeiende samenwerking en samenhang in de culturele en creatieve sector. De veelvoud aan organisaties en belangen belemmert soms een eenduidige positiebepaling. Ook overheden en politici missen in dat geval dat er met één stem wordt gesproken. Eigenheid, profilering en pluriformiteit horen bij de sector, maar er is alle reden om in te zetten op een stevig platform voor arbeidsmarktzaken. De minister heeft onze inzet hiervoor ook in 2019 geholpen mogelijk maken en voorziet structureel steun in de nieuwe cultuurnota periode.

➤ **Wij hopen dat u dit onderschrijft.**

Als hoofddoelen voor 2019 hebben we gekozen voor:

- continuïteit in de inhoudelijke werkzaamheden en de regie daarop;
- het Platform definitief van de grond brengen, min of meer als voortzetting van de huidige Regiegroep en
- stevige communicatie over zaken van de Arbeidsmarktagenda.

We vinden het belangrijk dat niet alleen de (gesubsidieerde) cultuursector, maar ook de creatieve industrie en de mediasector zo goed mogelijk zijn aangesloten. En de huidige Regiegroep is een uniek platform door de brede vertegenwoordiging van werknemers, zelfstandige opdrachtnemers, werkgevers, opdrachtgevers, Kunsten'92, de Academie van Kunsten en waarnemers namens de SER, de Raad voor Cultuur, de fondsen en het ministerie van OCW. We verbreden dit nog verder door contacten met kunstvakonderwijs, de VNG, het IPO en de ondersteunende sectorinstellingen. Tegelijkertijd zoeken we een structuur waarin mandaat-houdende partijen ook tot concrete harde afspraken kunnen komen en zichtbare resultaten kunnen bereiken.

➤ **We werken nu aan de juiste vorm en governance voor het Platform. En aan duurzame financiering. We hopen dat dit orgaan ook voor de Tweede Kamer een goed adres kan zijn voor de specifieke onderwerpen die het Platform op de agenda heeft.**

Ik hoop u hiermee een informatieve update te hebben gegeven en ben graag bereid tot nadere toelichting op de hier genoemde onderwerpen. Die bereidheid is er zeker ook bij de verschillende partners die actief bij Platform zijn betrokken.

Erik Akkermans
Kwartiermaker Platform Arbeidsmarkt Culturele en Creatieve Toekomst
Waarnemend voorzitter Regiegroep Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector

Kopie aan:

- *Minister van OCW, I. van Engelshoven*